EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 13.3.2020
COM(2020) 113 final

2020/0043 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013, määrust (EL) nr 1301/2013 ja määrust (EL) nr 508/2014 seoses erimeetmetega investeeringute kaasamiseks liikmesriikide tervishoiusüsteemidesse ja muudesse majandussektoritesse, et reageerida COVID-19 puhangule

[Koroonaviirusega võitlemise investeerimisalgatus]

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

Koroonaviiruse kriis ehk COVID-19 puhang on liikmesriike tabanud ootamatult ja rängalt, millel võib olla suur mõju ühiskonnale ja majandusele. See pidurdab liikmesriikide majanduskasvu, kuna majandustegevus aeglustub järsult. Seda võivad süvendada likviidsuspiirangud, mis tulenevad tööandjate raskustest tarnijatele ja töötajatele maksmisel. Samal ajal on vaja täiendavaid riiklikke vahendeid tervishoiusüsteemide ja muude otseselt haiguspuhanguga seotud tegevuste toetamiseks.

See on tekitanud erandliku olukorra, mille lahendamiseks on vaja võtta erimeetmeid, et toetada ja kaitsta liikmesriikide majandust, äriühinguid ja töötajaid. Kiiret sekkumist on vaja tervishoiusüsteemides, et nad saaksid tegutseda surve olukorras, samuti VKEde puhul, kellel üldjuhul on madalamad marginaalid, et leevendada negatiivseid tagajärgi tööturgudele ja majanduse muudele haavatavatele osadele. Tegemist on kogu ELi hõlmava küsimusega, mille tõttu on vaja mobiliseerida kõik ELi ja liikmesriikide tasandil kättesaadavad vahendid COVID-19 puhanguga seotud enneolematute probleemide ületamiseks.

Sellest tulenevalt teeb komisjon ettepaneku luua „Koroonaviirusega võitlemise investeerimisalgatus“, et soodustada investeeringuid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rahareservide kasutuselevõtmise kaudu, et kriisiga viivitamata võidelda. Investeering on mahukas ja ületab peagi 37 miljardit eurot. Selle saavutamiseks teeb komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku vabastada investeeringuteks ligikaudu 8 miljardit eurot likviidseid vahendeid.

Selleks et kiiresti suunata 37 miljardit eurot Euroopa avaliku sektori investeeringuid koroonaviiruse kriisi tagajärgedega toimetulekuks, teeb komisjon ettepaneku loobuda käesoleval aastal oma kohustusest nõuda Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF), Euroopa Sotsiaalfondi (ESF), Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) kasutamata eelmaksete tagasimaksmist kuni programmi lõpetamiseni.

Liikmesriigid kasutavad 2020. aastal sissenõudmata summasid selleks, et kiirendada Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi raames COVID-19 puhanguga seotud investeeringuid. Võttes arvesse liikmesriikide keskmisi kaasrahastamismäärasid, saab 8 miljardi euroga käivitada ligikaudu 29 miljardi euro ulatuses struktuurifondide vahendite vabastamise ja kasutamise kõikjal ELis.

Tehakse ettepanek, et ERF võiks vajaduse korral ajutise meetmena toetada VKEde käibekapitali rahastamist, et rahvatervise kriisile tõhusalt reageerida. Fondide rahastamisvahenditest tuleks samuti pakkuda käibekapitali vormis toetust VKEdele, kes seda ajutise meetmena vajavad.

ERFi investeerimisprioriteeti teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamiseks muudetakse, et see hõlmaks investeeringuid toodetesse ja teenustesse, mis on vajalikud tervishoiuteenuste kriisile reageerimise suutlikkuse tugevdamiseks. Kriisile reageerimise suutlikkuse suurendamise meetmete kulud peaksid olema rahastamiskõlblikud alates 1. veebruarist 2020.

Kui selleks tuleb programme muuta, määratakse ettepanekus kindlaks vähem olulised muudatused, mida ei ole vaja komisjoni otsusega heaks kiita. Samuti selgitatakse ettepanekus, et kriisile reageerimise suutlikkuse edendamise kulud on igal juhul rahastamiskõlblikud alates

1. veebruarist 2020. Nii palju kui võimalik tuleks ära kasutada kulude deklareerimise kiirendamise võimalusi, kasutades 2018. aastal ühissätete määruse artikli 67 alusel kasutusele võetud uusi toetusvorme, näiteks lihtsustatud kuluvõimalusi.

Liikmesriikidega tehtava töö koordineerimiseks, nende täpsete vajaduste kindlakstegemiseks ja abistamiseks on loodud töökond, et tagada raha võimalikult kiire liikumine.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

Tehakse ettepanek:

muuta ERFi määrust (EL) nr 1301/2013 järgmiselt.

(1) Artikli 3 lõikesse 1 lisatakse lõige, milles selgitatakse, et ERF võib toetada käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile;

(2) Sama määruse artikli 5 lõike 1 punkti b muudetakse nii, et ERFi investeerimisprioriteet teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni edendamiseks võib hõlmata investeeringuid toodetesse ja teenustesse, mis on vajalikud kriisile reageerimise suutlikkuse edendamiseks tervishoiuteenuste valdkonnas;

muuta määrust (EL) nr 1303/2013 (ühissätete määrus) järgmiselt.

(3) Programmide muutmist käsitlevasse artiklisse 30 lisatakse uus lõige 5, milles sätestatakse teatavad muudatused, mida ei ole vaja komisjoni otsusega heaks kiita; Artikli 96 lõiget 10 muudetakse, et kõnealust muudatust kajastada;

(4) Rahastamisvahendeid käsitleva artikli 37 lõikesse 4 lisatakse täpsustus, et rahastamisvahenditest võib toetada käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile;

(5) Artikli 65 lõikele 10 lisatakse lõik, et selgitada, et kriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamise meetmete kulud on rahastamiskõlblikud alates 1. veebruarist 2020;

(6) Artikli 139 lõikele 7 lisatakse täiendav lõik, et jätta sisse nõudmata summad, mis tuleks tasuda 2020. aastal ühtekuuluvuspoliitika (2014–2020) majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgi rakenduskavadele ning EMKFist rahastatavatele programmidele;

muuta EMKFi määrust (EL) nr 508/2014 järgmiselt:

(7) Artiklit 35 muudetakse, et võimaldada EMKFil panustada ühisfondidesse, mis pakuvad kaluritele rahalist hüvitist rahvatervise kriisist tuleneva rahalise kahju korral; ning

(8) artiklit 57 muudetakse, et võimaldada EMKFil kaitsta vesiviljelustootjate sissetulekut, panustades vesiviljeluse varude kindlustamisse, mis katab rahvatervise kriisist tingitud majanduslikku kahju.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

Väliste sidusrühmadega ei konsulteeritud.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatud muudatus ei too kaasa muutusi määruse (EL) nr 1311/2013 I lisas sätestatud mitmeaastase finantsraamistiku kulukohustuste ja maksete iga-aastastes ülemmäärades. Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kulukohustuste assigneeringute jaotus aastate kaupa jääb muutumatuks.

Ettepanek hõlbustab programmi rakendamise kiirendamist, mille tulemusena tuuakse maksete assigneeringud varasemale ajale.

Komisjon jälgib tähelepanelikult kavandatud muudatuste mõju maksete assigneeringutele 2020. aastal, võttes arvesse nii eelarve täitmist kui ka liikmesriikide muudetud prognoose.

2020. aastal sissenõudmata summad tasaarvestatakse programmi lõpetamisel.

2020/0043 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrust (EL) nr 1303/2013, määrust (EL) nr 1301/2013 ja määrust (EL) nr 508/2014 seoses erimeetmetega investeeringute kaasamiseks liikmesriikide tervishoiusüsteemidesse ja muudesse majandussektoritesse, et reageerida COVID-19 puhangule

[Koroonaviirusega võitlemise investeerimisalgatus]

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2 ning artikleid 177 ja 178,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust[1],

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust[2],

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

1. Liikmesriike on COVID-19 puhangu põhjustatud kriisi tagajärjed mõjutanud enneolematul viisil. Kriis pärsib liikmesriikide majanduskasvu, mis omakorda süvendab tõsist likviidsuspuudujääki, sest vajadus avaliku sektori investeeringute järele nii liikmesriikide tervishoiusüsteemidesse kui ka muudesse majandussektoritesse on suurenenud järsult ja märkimisväärselt. See on tekitanud erandliku olukorra, mille lahendamiseks on vaja võtta erimeetmeid.

2. Väga oluline on, et likviidsuspuudujääk ja riigi vahendite nappus liikmesriikides ei takistaks Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja Ühtekuuluvusfondist (Ühtekuuluvusfond) (edaspidi „fondid“) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist (edaspidi „EMKF“) rahastatavate programmide raames tehtavaid investeeringuid, mida on vaja COVID-19 puhanguga võitlemiseks.

3. Kriisi mõjule reageerimiseks peaks ERF toetama käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile.

4. Kriisi mõjule reageerimiseks peaks ERFi investeerimisprioriteet edendada teadusuuringuid, tehnoloogiaarendusi ja innovatsiooni hõlmama investeeringuid toodetesse ja teenustesse, mis on vajalikud tervishoiuteenuste kriisile reageerimise suutlikkuse tugevdamiseks.

5. Suurema paindlikkuse tagamiseks COVID-19 puhanguga toimetulekuks tuleks liikmesriikidele anda programmi rakendamisel suurem paindlikkus ning ette näha

[1] ELT C , , lk .
[2] ELT C , , lk .

rakenduskavade muutmise lihtsustatud menetlus, mis ei nõua komisjoni otsust. Täpsustada tuleks teavet, mis tuleb selliste muudatuste kohta komisjonile esitada.

6. Kriisi mõjule reageerimiseks tuleks fondidest rahastatavate finantsvahenditega toetada käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile.

7. Selleks et kriisi mõjule viivitamata reageerida, peaksid kriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamise meetmete kulud olema rahastamiskõlblikud alates 1. veebruarist 2020.

8. Et tagada liikmesriikidele piisavad rahalised vahendid vajalike investeeringute tegemiseks viivitamata, on asjakohane, et komisjon ei väljastaks sissenõudekorraldusi liikmesriikidelt 2020. aastal esitatud raamatupidamise aastaaruannete alusel sissenõutavate summade kohta. Liikmesriigid peaksid kasutama sissenõudmata summasid, et kiirendada COVID-19 puhangu kriisiga seotud investeeringuid, mis on määruse (EL) nr 1303/2013[3] ja fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt rahastamiskõlblikud.

9. Kriisi mõjule reageerimiseks peaks EMKF toetama ühisfonde ja varude kindlustamist, et kaitsta rahvatervise kriisist mõjutatud kalurite ja vesiviljelustootjate sissetulekut.

10. 2020. aastal sissenõudmata summad tuleks tasaarvestada või sisse nõuda programmide lõpetamisel.

11. Võttes arvesse vajamineva toetuse kiireloomulisust, peaks käesolev määrus jõustuma viivitamata.

12. Määrusi (EÜ) nr 1301/2013[4], (EL) 1303/2013 ja (EL) nr 508/2014[5] tuleks seetõttu vastavalt muuta.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) nr 1301/2013 muudatused

Määrust (EL) nr 1301/2013 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 3 lõikesse 1 lisatakse järgmine lõik:

---

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 289).

[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta määrus (EL) nr 508/2014 Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EÜ) nr 2328/2003, (EÜ) nr 861/2006, (EÜ) nr 1198/2006 ja (EÜ) nr 791/2007 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1255/2011.

„Lisaks võib ERF toetada käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile“.

(2) Artikli 5 lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) teadus- ja uuendustegevusse suunatud ärialaste investeeringute soodustamine, ettevõtete, teadus- ja arenduskeskuste ning kõrgharidussektori vaheliste sidemete ja sünergiate arendamine, eelkõige investeeringute edendamine, mis on suunatud toodete ja teenuste arendamisse, tehnosiirdesse, sotsiaalsesse innovatsiooni, ökoinnovatsiooni, avalike teenuste alaste rakendustesse, nõudluse stimuleerimisse, võrgustike ja klastrite loomisse ja avatud innovatsiooni soodustamisse läbi aruka spetsialiseerumise, ning tehnoloogiliste ja rakenduslike teadusuuringute, katseliinide, toodete varaste valideerimismeetmete, arenenud tootmisvõimsuste suutlikkusse ja esimese toodangu toetamine, eelkõige võtmetehnoloogiate ning üldotstarbeliste tehnoloogiate levitamise valdkonnas, aga ka investeerimise edendamine, mis on vajalik tervishoiuteenuste kriisidele reageerimise suutlikkuse suurendamiseks“.

Artikkel 2

Määruse (EL) nr 1303/2013 muudatused

Määrust (EL) nr 1303/2013 muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklisse 30 lisatakse lõige 5:

„5. Erandina lõigetest 1 ja 2 võib liikmesriik ERFist, Ühtekuuluvusfondist ja ESFist toetatavate programmide puhul paigutada programmitöö perioodil kuni 8 % prioriteedile alates 1. veebruarist 2020 eraldatud summast ja kuni 4 % programmi eelarvest ümber sama fondi sama programmi muu prioriteedi alla.

Sellised ümberpaigutused ei mõjuta varasemaid aastaid. Neid ei loeta märkimisväärseks ja nende tegemiseks ei ole vaja komisjoni otsust programmi muutmise kohta. Siiski peavad need vastama kõigile regulatiivsetele nõuetele ja seirekomisjon peab need eelnevalt heaks kiitma. Liikmesriik edastab muudetud finantstabelid komisjonile.“

(2) Artikli 37 lõikele 4 lisatakse järgmine lõik:

„Rahastamisvahenditest võib toetada ka käibekapitali rahastamist VKEdes, kes vajavad seda ajutise meetmena tõhusaks reageerimiseks rahvatervise kriisile.“

(3) Artikli 65 lõikele 10 lisatakse järgmine lõik:

„Erandina lõikest 9 on COVID-19 puhanguga seotud kriisile reageerimise suutlikkuse suurendamise meetmete kulud rahastamiskõlblikud alates 1. veebruarist 2020.“

(4) Artikli 96 lõige 10 asendatakse järgmisega:

„10. Ilma et see piiraks artikli 30 lõike 5 kohaldamist, võtab komisjon rakendusaktidega vastu otsuse, millega kiidab heaks kõik käesoleva artikli kohased rakenduskava elemendid (sealhulgas kõik selles tulevikus tehtavad muudatused), välja arvatud lõike 2 esimese lõigu punkti b alapunkti vi, punkti c alapunkti v, punkti e, lõiked 4 ja 5, lõike 6 punktid a ja c ning lõike 7 kohased elemendid, mille osas vastutus jääb liikmesriikidele“.

(5) Artikli 139 lõikele 7 lisatakse järgmised lõigud:

Erandina esimesest lõigust ei esita komisjon liikmesriigile sissenõudekorraldust 2020. aastal esitatud raamatupidamise aastaaruannete alusel sissenõutavate summade kohta. Sissenõudmata summasid kasutatakse COVID-19 puhanguga seotud ning käesoleva määruse ja fondispetsiifiliste eeskirjade kohaselt rahastamiskõlblike investeeringute kiirendamiseks.

Sissenõudmata summad tasaarvestatakse või nõutakse sisse programmi lõpetamisel.“

Artikkel 3

Määruse (EL) nr 508/2014 muudatused

Määrust (EL) nr 508/2014 muudetakse järgmiselt.

(1) Artikli 35 lõiked 1, 5, 6 ja 8 asendatakse järgmisega:

„1. EMKF võib toetada ühisfonde, millest kaluritele makstakse rahalisi hüvitisi rahvatervise kriisist, ebasoodsatest ilmastikutingimustest või keskkonnajuhtumitest ja püügitegevuse käigus toimunud mereõnnetuse puhul kalurite või kalalaevade päästmiskuludest tingitud majandusliku kahju eest“.

…

„5. Liikmesriigid määravad kindlaks ühisfondide loomise ja haldamise eeskirjad, eelkõige kaluritele hüvitiste maksmise ja kalurite toetuskõlblikkuse lõikes 1 osutatud rahvatervise kriisi, ebasoodsate ilmastikutingimuste, keskkonnajuhtumite või mereõnnetuste puhul, ning samuti kõnealuste eeskirjade haldamise ja järgimise seire kohta. Liikmesriigid tagavad, et fondide korralduses nähakse ette karistused kaluritepoolse hooletuse juhtudel“.

„6. Lõikes 1 nimetatud rahvatervise kriiside, ebasoodsate ilmastikutingimuste, keskkonnajuhtumite või mereõnnetuste esinemine peab olema ametlikult kinnitatud asjaomase liikmesriigi pädeva asutuse poolt“.

…

„8. Lõikes 1 osutatud rahalist toetust antakse üksnes siis, kui rahvatervise kriisist, ebasoodsatest ilmastikutingimustest, keskkonnajuhtumist või mereõnnetusest tingitud kahjud on üle 30 % asjassepuutuva ettevõtte aastakäibest, arvutatuna ettevõtte eelneva kolme kalendriaasta keskmise käibe alusel“.

(2) Artikli 57 lõikele 1 lisatakse punkt e:

„e) rahvatervise kriis“

Artikkel 4

Käesolev määrus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel	*Nõukogu nimel*
president	*eesistuja*